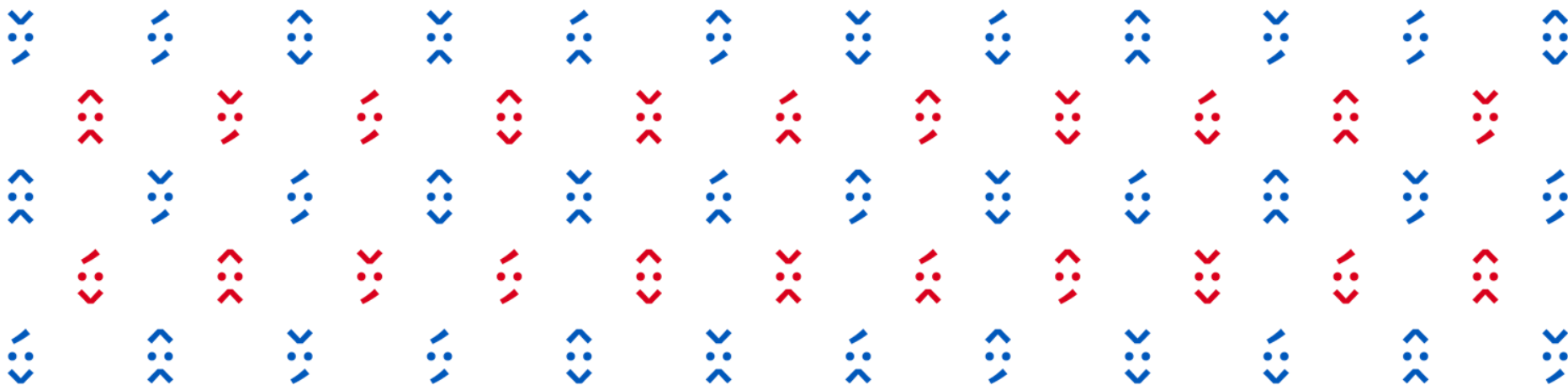

Slovak Presidency of the Council
of the European Union

MEDZINÁRODNÝ OBCHOD A JEHO VPLYV NA POTRAVINOVÚ SEBESTAČNOSŤ

Ing. Zuzana Nouzovská

*generálna riaditeľka sekcie potravinárstva a obchodu
Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR*

Bratislava, 6.10. 2016

Svetový obchod

*BBC News 26.9.2016 - **WTO cuts trade forecast by a third***

The World Trade Organization has cut its forecast for global trade growth this year by more than a third. The new figure of 1.7%, down from its April estimate of 2.8%, would be the slowest pace of trade and output growth since the 2009 financial crisis.

It is also the first time in 15 years that international commerce has been left trailing behind the world economy.

Trade has grown 1.5 times faster than gross domestic product over the long term - but the WTO say it will only grow 80% as fast this year.

That would be the first reversal of globalisation since 2001 and only the second time this has happened since 1982.

svetový obchod dlhodobo rastie 1,5-krát rýchlejšie ako svetová ekonomika

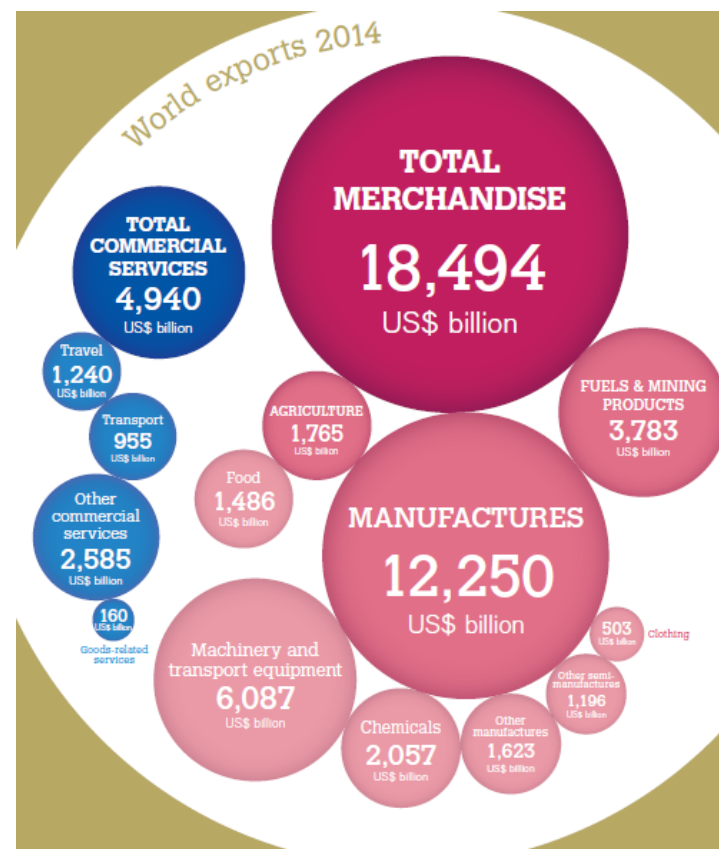
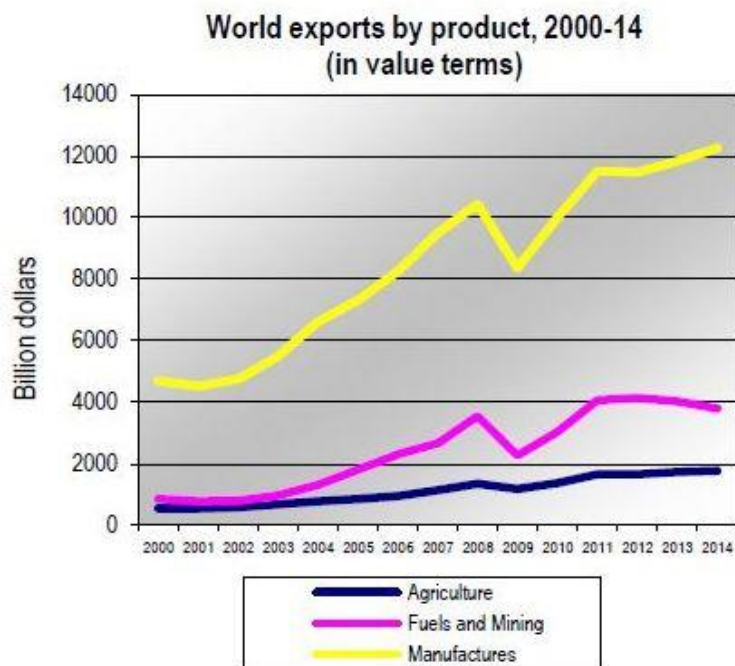
- upravený odhad rastu 1,7% pre rok 2016 podľa WTO predstavuje najnižší rast od krízy 2009
- prvýkrát od krízy 2001 a historicky druhýkrát (po roku 1982) rast svetového obchodu bude pomalší ako rast globálnej ekonomiky

Svetový obchod - kľúčový faktor rastu svetovej ekonomiky

objem svetového exportu 2014: 18,494 mld. USD

- z toho agropotravinárske produkty 1,765 mld. USD (10,5%)

(potravinárske produkty 1,486 bilióna USD)

EU2016

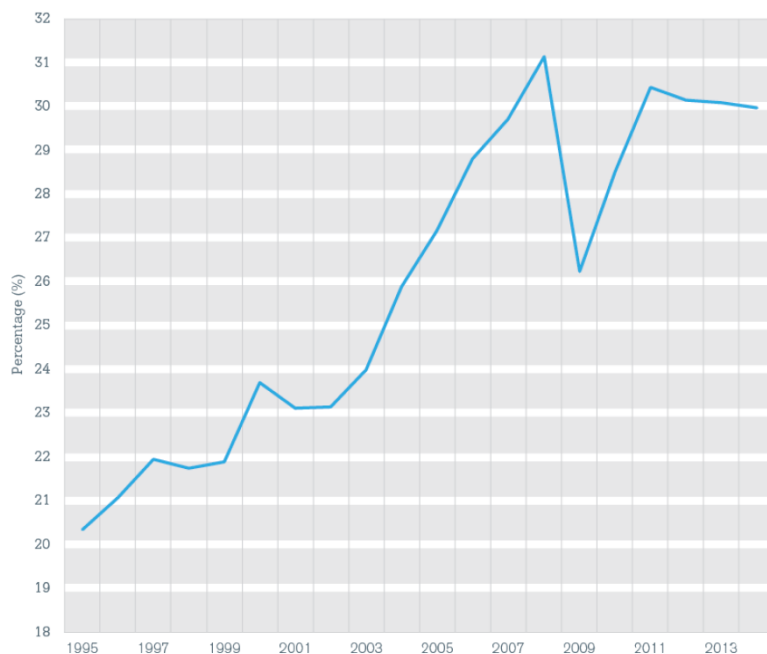

Svetový obchod - kľúčový faktor rastu svetovej ekonomiky

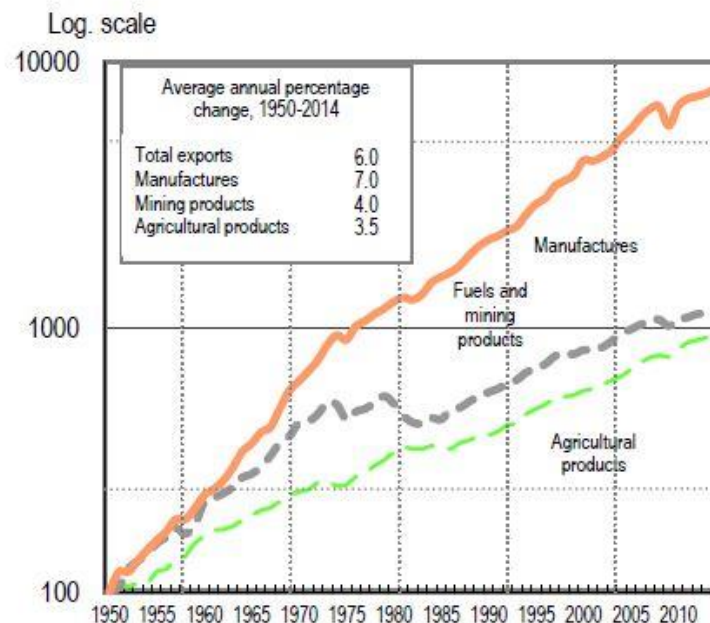
podiel svetového obchodu na globálnom HDP rastie - z 20% 1995 na 30% 2014

priemerný ročný rast 1950-2014 vo výške 6%, agropotravinárske produkty 3,5%

Ratio of trade in goods and commercial services to GDP,
1995-2014

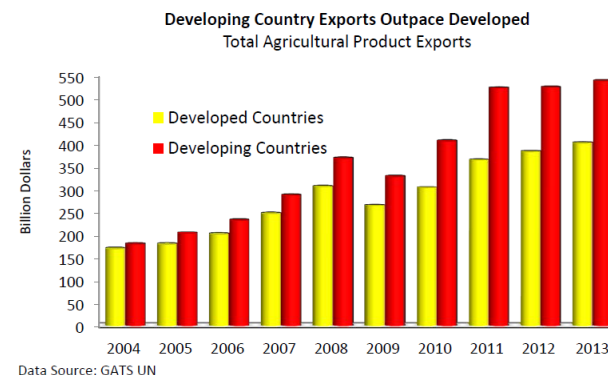
World merchandise trade volume by major product group,
1950-2014 (Volume indices, 1950=100)

Svetový obchod - agropotravinárske produkty

- dominantné postavenie najväčších ekonomík (vrátane EÚ)
- posilňovanie pozície rozvojových krajín (*developing countries*) na svetovom trhu

	Value, mn \$	Share		Annual Percentage Change		
	2014	2010	2014	2010-14	2013	2014
Total exports f.o.b.	1 765 405	100	100	7	5	2
Total imports c.i.f.	1 873 067	100	100	7	11	2
Leading exporters						
European Union (28)	670 417	39	38	6	8	1
extra-EU (28) exports	177 781	9	10	9	8	1
United States	182 235	5	10	6	2	4
Brazil	87 890	4	5	6	5	-3
China	74 472	4	4	10	6	6
Canada	68 105	3	4	7	4	4
Indonesia	44 087	2	2	5	-5	3
India	43 466	3	2	17	7	-3
Thailand	39 742	2	2	3	-4	-2
Australia	38 632	3	2	9	-2	3
Argentina	37 890	2	2	2	-3	-10
Russian Federation	30 877	2	2	10	-6	8
Leading importers						
European Union (28)	675 469	40	36	5	6	2
extra-EU (28) imports	182 833	11	10	4	3	2
China	170 083	8	9	12	6	3
United States	156 885	8	8	8	3	7
Japan	81 868	6	4	1	-8	-5
Russian Federation b	41 216	3	2	3	6	-8
Canada b	40 134	2	2	6	2	3
Korea, Republic of	35 001	2	2	7	1	5
Mexico b	30 027	2	2	6	8	3
Hong Kong, China	29 195	-	-	9	11	5
retained imports a	19 730	1	1	10	12	6
India	27 314	1	1	11	-5	12
Food products						
Total exports f.o.b.	1 486 281	82	84	7	6	2
Total imports c.i.f.	1 575 454	82	84	8	12	2

Národná ekonomika a medzinárodný obchod

Vplyvy zapojenia do medzinárodnej deľby práce

PRÍNOSY

- širšia ponuka tovarov a služieb, zabezpečenie tovarov/služieb, ktoré krajina nedokáže vyprodukovať
- špecializácia na výrobu a export produktov, pre ktoré sú v krajine optimálne/najlepšie podmienky; efektívnejšie využitie národných zdrojov
- konkurenčné prostredie

RIZIKÁ

- konkurenčné prostredie
- vytváranie teritoriálnej /komoditnej závislosti
- posilňovanie pozície silnejších krajín/ subjektov, prehĺbovanie ich dominancie
- posilňovanie globalizácie

Zahraničný obchod SR

Slovenská republika – malá ekonomika s vysokou mierou otvorenosti

podiel zahraničnoobchodného obratu na HDP - 188,9% (2013)

- export - 97,6% HDP
- import - 91, 3% HDP

vstup SR do Európskej únie – kľúčový míľnik z pohľadu zahraničnoobchodnej politiky SR

- jednotný trh EÚ
- Spoločná zahraničnoobchodná politika EÚ voči tretím krajinám

Celkový zahraničný obchod Slovenskej republiky v rokoch 2011 – 2015

Prameň : Štatistický úrad SR

Ukazovateľ	MJ	2011	2012	2013	2014	2015
Vývoz	mil. Eur	56 783,2	62 144,0	64 172,3	64 800,9	67 865,2
Dovoz	mil. Eur	55 767,6	58 588,4	59 939,9	60 152,2	64 562,3
Saldo	mil. Eur	1 015,6	3 555,6	4 232,4	4 648,7	3 302,6
Obrat	mil. Eur	112 550,8	120 732,4	124 112,2	124 953,1	132 427,5

Zahraničný obchod SR s agropotravinárskymi výrobkami

kontinuálny pokles podielu na celkovom zahraničnom obchod SR

pokles exportu

prehlbovanie negatívneho salda

nepriaznivá komoditná i teritoriálna štruktúra

Základné ukazovatele vývoja zahraničného obchodu SR s poľnohospodárskymi a potravinárskymi výrobkami v rokoch 2011 – 2015

Prameň : Štatistický úrad SR; vlastné prepočty

Ukazovateľ	MJ	2011	2012	2013	2014	2015
Vývoz	mil. Eur	2 918,6	3 593,2	3 214,8	2 734,5	2 734,8
Dovoz	mil. Eur	3 723,2	3 963,9	3 898,0	3 789,6	3 830,9
Saldo	mil. Eur	- 804,6	- 370,7	- 683,2	- 1 055,1	- 1 096,1
Obrat	mil. Eur	6 641,8	7 557,1	7 112,8	6 524,1	6 656,7
Podiel na celkovom vývoze	%	5,1	5,8	5,0	4,2	4,0
Podiel na celkovom dovoze	%	6,7	6,8	6,5	6,3	5,9
Podiel na celkovom obrate	%	5,9	6,3	5,7	5,2	5,0

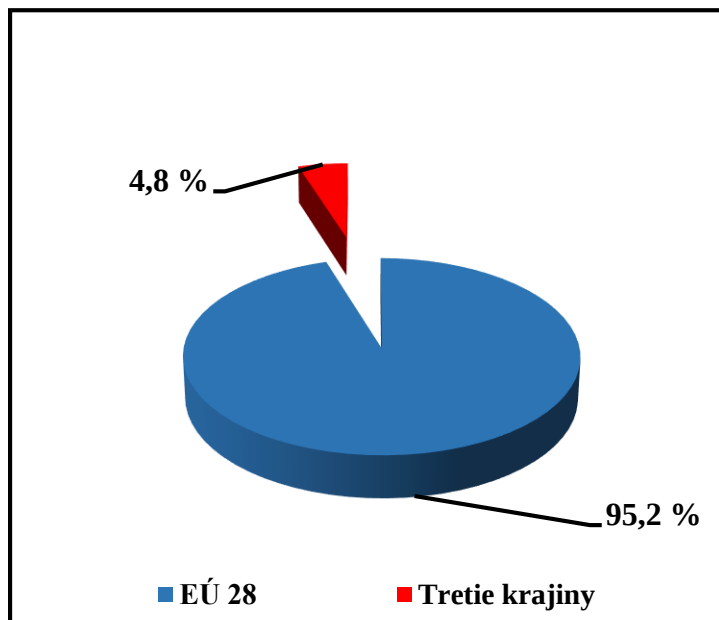

Teritoriálna štruktúra agropotravinárskeho obchodu

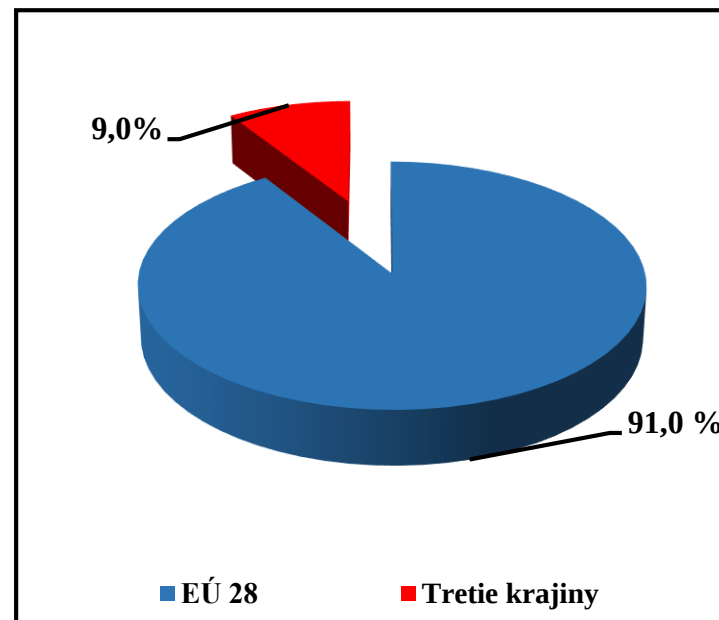
závislosť na obchode s krajinami Európskej únie

len 4,8% exportu (hodnotové vyjadrenie) do tretích krajín

VÝVOZ (2015)

DOVOZ (2015)

Teritoriálna štruktúra agropotravinárskeho obchodu

- výrazne vysoký podiel exportu do EÚ na celkom exporte (95,2%) v porovnaní s ostatnými členskými krajinami
- nízky podiel exportu do tretích krajín indikuje nízku konkurencieschopnosť slovenských výrobkov a problémy presadiť sa na svetom trhu

	2015		
	Celkom	Vývoz do EÚ	Podiel v %
Bulharsko	1 7868,3	1 059,3	59,9
Česko	7 401,9	6 785,0	91,7
Francúzsko	60 628,1	38 248,4	63,1
Chorvátsko	1 612,1	827,1	51,3
Maďarsko	7964,0	6 735,1	84,6
Nemecko	71140,5	55 000,1	77,3
Poľsko	23 555,2	19 279,9	81,8
Rakúsko	10 694,2	8 292,2	77,5
Rumunsko	5 926,1	3 889,0	65,6
Slovensko	2 741,6	2 608,8	95,2
Slovinsko	1 938,7	1 196,4	61,7
Británia	26 782,2	16 325,6	61,0
Belgicko	36 457,9	30 979,2	85,0
Dánsko	17 587,3	11 879,6	67,5

	2015		
	Celkom	Vývoz do EÚ	Podiel v %
Španielsko	43 088,9	32 334,4	75,0
Taliansko	36 844,2	24 215,9	65,7
Cyprus	295,6	169,1	57,2
Estónsko	1 159,5	841,9	72,6
Fínsko	1 509,5	1 017,7	67,4
Grécko	5 464,8	4 092,7	74,9
Írsko	11 356,1	8 304,4	73,1
Litva	4 481,3	2 821,3	63,0
Luxembursko	1 249,0	1 202,5	96,3
Lotyšsko	2 128,9	1 212,0	56,9
Malta	259,5	48,4	18,7
Holandsko	82 326,0	64 240,8	78,0
Portugalsko	6 367,7	4 564,6	71,7
Švédsko	8 144,9	6 019,6	73,9

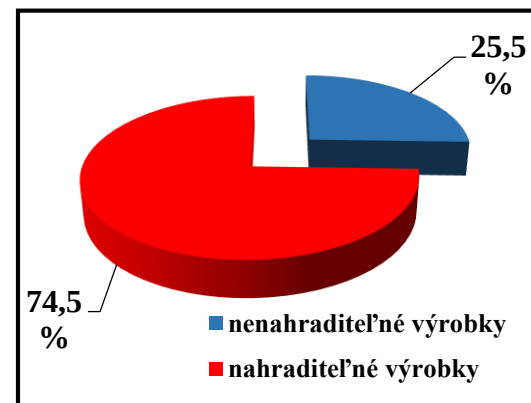

Komoditná štruktúra agropotravinárskeho obchodu

74,5% dovozu predstavujú nahraditeľné výrobky

nosnú časť exportu predstavujú poľnohospodárske suroviny a potravinárske výrobky s minimálnou alebo nízkou pridanou hodnotou

predmetom dovozu sú výrobky s vyššou pridanou hodnotou

ŠTRUKTÚRA DOVOZU (v tis. Eur)						
		2011	2012	2013	2014	2015
poľnohospodárske výrobky*						
Celkom		873 151	914 594	832 742	801 450	815 090
z toho:	nahraditeľné	675 022	702 567	598 113	554 585	559 157
	nenahraditeľné	198 129	212 027	234 629	246 865	255 932
potravinárske výrobky						
Celkom		2 850 012	3 049 290	3 065 282	2 988 178	3 015 766
z toho:	nahraditeľné	2 293 893	2 438 641	2 447 182	2 334 319	2 295 726
	nenahraditeľné	556 119	610 649	618 100	653 859	720 041
poľnohospodársky a potravinársky obchod celkom						
Celkom		3 723 163	3 963 884	3 898 024	3 789 628	3 830 856
z toho:	nahraditeľné	2 968 915	3 141 208	3 045 296	2 888 904	2 854 883
	nenahraditeľné	754 248	822 676	852 729	900 724	975 973

Potravinová bezpečnosť a potravinová sebestačnosť

Potravinová bezpečnosť

stav, kedy všetci ľudia majú neustále fyzický a hospodársky prístup k primeranému množstvu bezpečných a výživných potravín, aby sa tak uspokojili ich výživové potreby a potravinové preferencie v prospech aktívneho a zdravého života.

klúčové atribúty potravinovej bezpečnosti:

- fyzická dostupnosť potravín - stabilita potravinovej produkcie a potravinových zásob
- ekonomická dostupnosť potravín – cenová prístupnosť a správne fungovanie potravinového trhu
- výživová kvalita a bezpečnosť potravín

Situácia v SR

- fyzická dostupnosť potravín **OK**
- kvalita a bezpečnosť potravín **OK**
- ekonomická dostupnosť potravín – **riziko z pohľadu obyvateľstva pod hranicou chudoby**

Potravinová bezpečnosť a potravinová sebestačnosť

Potravinová sebestačnosť krajiny

= kľúčový atribút potravinovej bezpečnosti

= schopnosť zabezpečiť krytie potrieb domáceho trhu vlastným výrobným potenciálom.

Vzhľadom na dostupnosť štatistických údajov (a ich štruktúru) je viacero spôsobov merania

- výroba/ spotreba
- bilančná metóda (výroba / domáci dopyt odvodený od objemu vývozu a dovozu)
- iné čiastkové ukazovatele (podiel domácich výrobkov na predaji)
obmedzená vypovedacia schopnosť v závislosti od metodiky výpočtu a použitých údajov (napr. maloobchodný predaj nepokrýva celkovú spotrebu, definícia slovenská potravina/ potravina vyrobená v SR)

Potravinová sebestačnost SR

Zvyšovanie potravinovej bezpečnosti a potravinovej sebestačnosti SR je jednou z priorit v rámci Programového vyhlásenia Vlády SR 2016-2020

základom je stanovenie akceptovateľnej úrovne potravinovej sebestačnosti

nejde o absolútnu sebestačnosť

vzhľadom na členstvo SR v EÚ a pravidlá fungovania jednotného trhu EÚ je potrebné zohľadňovať aj úroveň potravinovej bezpečnosti/sebestačnosti celej EÚ

dlhodobý cieľ MPRV SR – zabezpečiť potravinovú sebestačnosť v základných poľnohospodárskych komoditách a základných potravinách na úrovni 80%

Potravinová sebestačnost SR

Krytie spotreby domácou výrobou 2014-2015 (1/2)

		Výroba	Spotreba	Percentuálne krytie spotreby z výroby SR	80% spotreby	Percentuálne krytie 80% sebestačnosti	dovoz	vývoz	% sebestačnosti pri zohľadnení vývozu
Bravčové mäso	2014	87 987	167 220	52,62%	133 776	65,77%	125 812	83 670	2,58%
	2015	79 431	166 500	47,71%	133 200	59,63%	128 400	68 905	6,32%
Hovädzie mäso	2014	22 347	22 563	99,04%	18 050	123,80%	15 821	16 911	24,09%
	2015	24 477	22 800	107,36%	18 240	134,19%	16 890	19 836	20,36%
Hydinové mäso	2014	73 404	75 941	96,66%	60 753	120,82%	69 241	69 467	5,18%
	2015	84 508	74 593	113,29%	59 674	141,62%	66 451	76 390	10,88%
Vajcia	2014	972 069	1 060 507	91,66%	848 406	114,58%	187 707	105 707	81,69%
	2015	1 062 004	1 096 192	96,88%	876 954	9,64%	157 506	88 914	88,77%
Mlieko konzum.	2014	288 560	261 700	110,26%	209 360	137,83%	134 296	244 618	16,79%
	2015	285 485	264 139	108,08%	211 311	135,10%	116 112	261 190	9,20%
Kysloml. výrobky	2014	62 094	87 879	70,66%	70 303	88,32%	44 800	24 188	43,13%
	2015	65 084	88 950	73,17%	71 160	91,46%	44 596	26 125	43,80%
Syr a tvarohy	2014	43 469	62 333	69,74%	49 866	87,17%	45 215	25 858	28,25%
	2015	46 457	65 628	70,79%	52 502	88,49%	47 218	28 009	28,11%
Maslo	2014	6 815	17 513	38,91%	14 010	48,64%	12 786	4 921	10,81%
	2015	6 845	18 983	36,06%	15 186	45,07%	14 929	5 082	9,29%
Pšeničná múka	2014	349 770	375 736	93,09%	300 589	116,36%	61 823	99 208	66,69%
	2015	356 521	375 736	94,89%	300 589	118,61%	115 759	95 223	69,54%
Ražná múka	2014	19 096	20 162	94,71%	16 130	118,39%	1 035	1 242	88,55%
	2015	17 706	20 162	87,82%	16 130	109,77%	2 372	2 018	77,81%

Potravinová sebestačnost SR

Krytie spotreby domácou výrobou 2014-2015 (2/2)

		Výroba	Spotreba	Percentuálne krytie spotreby z výroby SR	80% spotreby	Percentuálne krytie 80% sebestačnosti	dovoz	vývoz	% sebestačnosti pri zohľadnení vývozu
Jedlé oleje	2014	1 749	43 964	3,98%	35 171	4,97%	205 413	160 089	-360,16%
	2015	1 633	43 964	3,71%	35 171	4,64%	142 434	105 437	-236,11%
Tuky	2014	12 675	28 496	44,48%	22 797	55,60%	37 090	14 699	-7,10%
	2015	12 636	28 496	44,34%	22 797	55,43%	12 320	12 809	-0,61%
Víno, tis. L	2014	29 400	100 967	29,12%	80 774	36,40%	97 442	22 123	7,21%
	2015	38 000	95 000	40,00%	76 000	50,00%	80 000	20 000	18,95%
Cukor	2014	172 600	162 681	106,10%	130 144	132,62%	199 600	243 700	-43,71%
	2015	213 300	162 681	131,12%	130 144	163,89%	41 600	101 200	68,91%
Pivo	2014	285 742	371 964	76,82%	297 571	96,02%	127 253	20 057	71,43%
	2015	282 359	371 964	75,91%	297 571	94,89%	162 629	9 213	73,43%
Liehoviny, tis.l 100% alk.	2014	15 052	18 994	79,25%	15 195	99,06%	15 549	7 444	40,05%
	2015	15 790	18 994	83,13%	15 195	103,91%	16 522	7 974	41,15%
Ovocné a zeleninové šťavy, nektáre	2014	14 143	25 619	55,21%	20 495	69,01%	27926	4954	35,87%
	2015	18 404	25 619	71,84%	20 495	89,80%	27942	4300	55,05%
Vody, prírodné alebo minerálne vody a sýtené vody, nesladené, neochutené	2014	381 051	331 236	115,04%	264 989	143,80%	85002	77057	91,78%
	2015	390 177	331 236	117,79%	264 989	147,24%	108229	83955	92,45%
Vody, minerálne vody a sýtené vody, sladené, ochutené	2014	449 313	642 737	69,91%	514 190	87,38%	269668	99036	54,50%
	2015	422 368	642 737	65,71%	514 190	82,14%	296707	97319	50,57%
trvanlivé pečivo	2014	39 523	52 985	74,59%	42 388	93,24%			74,59%
	2015	40 308	52 985	76,07%	42 388	95,09%			76,07%

Potravinová sebestačnost SR

Bilančná metóda* za rok 2015 (1/2)

názov	MJ	výroba	vývoz	dovoz	podiel v %
Mliekarenský priemysel					
Mlieko a smotany spolu	t	684 370	242 560	125 456	120,6
Kyslomliečne výrobky okrem jogurtov	t	65 090	26 125	44 596	77,9
Maslo a mliečne nátierky	t	12 331	2 854	12 969	54,9
Syry a tvaroh spolu	t	54 891	28 009	47 218	74,1
Mäsový priemysel					
Jatocne opracované maso - hovadzie	t	9 190	2 639	11 236	51,7
Jatocne opracované maso - bravcove	t	61 921	11 347	95 669	42,3
Jatocne opracované maso - ovčie, kozie	t	575	591	138	471,3
Mäsové výrobky spolu	t	133 335	20 773	34 521	90,7
Mäsové konzervy	t	2 992	5 162	18 003	18,9
Hydinársky priemysel					
Hydinové mäso spolu	t	69 241	26 221	48 180	75,9
Výrobky z hydinového mäsa spolu	t	16 975	15 453	10 945	136,2
Vajecne hmoty	t	288	213	2 879	9,7
Slepačie vajcia ¹	t	46 040	10 780	3 840	117,7
Mlynský priemysel					
Pšeničná moka	t	359 887	95 223	115 759	94,6
Razná moka	t	22 147	1 528	1 720	99,1

$$* \frac{\text{výroba}}{\text{výroba} + (\text{dovoz} - \text{vývoz})}$$

Potravinová sebestačnosť SR

Bilančná metóda* za rok 2015 (2/2)

názov	MJ	výroba	vývoz	dovoz	podiel v %
Cestovinársky priemysel	t	12 479	4 587	23 456	39,8
Cukrovarnícky priemysel	t	247 603	186 896	51 714	220,2
Cukrovinkársky priemysel	t	49 679	71 558	66 184	112,1
Nealkoholické nápoje	t	832 518	181 274	404 936	78,8
Pivovarnícky priemysel	t	282 358	9 213	162 629	64,8
Vinársky priemysel	t	67 205	22 376	81 240	53,3
Tukový priemysel	t	14 269	3 349	40 951	27,5
Mraziarenský priemysel	t	13 167	9 717	32 122	37,0
Liehovarnícky priemysel	t	173 502	78 562	28 500	140,6
Konzervárenský priemysel	t	63 821	30 410	93 563	50,3
Škrobárenský priemysel	t	335 220	119 189	38 370	131,8
Polotovary, pochutiny, káva, čaj, koreniny	t	34 520	33 625	73 227	46,6
Ovocie mierneho pásma	t	53 828	22 387	119 079	35,8
Zelenina mierneho pásma	t	92 969	33 291	203 309	35,4
Konzumné zemiaky	t	144 625	7 967	63 782	72,2

$$* \quad \frac{\text{výroba}}{\text{výroba} + (\text{dovoz} - \text{vývoz})}$$

Medzinárodný obchod a slovenský agropotravinársky sektor

- svetový obchod kontinuálne rastie a je kľúčovou zložkou rastu svetovej ekonomiky – fakt, ktorý nie je možné ignorovať
- SR je malá ekonomika s vysokou mierou otvorenosti a zapojenia do medzinárodnej delby práce
- komoditná a teritoriálna štruktúra agropotravinárskeho zahraničného obchodu je nepriaznivá, prehlbuje sa negatívne saldo
- jednotný trh EÚ stojí na voľnom obchode tovarov a služieb
- trhová ekonomika zaručuje voľnú tvorbu cien
- v rámci jednotného EÚ neexistujú ochranné mechanizmy pre uzatvorenie trhu (dokázateľne iba pre ohrozenie spotrebiteľa z nebezpečných potravín – metanol)
- nie je možné realizovať protekcionársku a ochranársku politiku
- je potrebné hľadať aktívne cesty zvyšovanie úrovne potravinovej sebestačnosti

Zvyšovanie potravinovej sebestačnosti

Zvyšovanie úrovne potravinovej sebestačnosti vyžaduje:

- stabilizácia poľnohospodárskej a potravinárskej produkcie
- zvyšovanie konkurencieschopnosti slovenských výrobcov a výrobkov prostredníctvom rastu pridanej hodnoty výrobku a technologickej úrovne na základe inovácií a implementácie výsledkov vývoja a výskumu;
- zvyšovanie efektivity výroby a zvyšovanie kvality poľnohospodárskych a potravinárskych výrobkov
- rozvoj medziodvetvovej spolupráce v rámci spracovateľského sektora
- posilnenie organizovanosti výrobných vertikál
- odstránenie nekalých obchodných praktík
- realizácia účinných marketingových a propagačných aktivít na podporu odbytu slovenských výrobkov na domácom trhu i na zahraničných trhoch

Ďakujem za pozornosť

Slovak Presidency of the Council
of the European Union

